

Прилучька Ю.С., Ларка Л.С.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Проблеми формування інвестиційного потенціалу підприємства

Yulia020112@bigmir.net, assorti2342@gmail.com

Формування інвестиційного потенціалу, вироблення чіткої стратегії інвестування, визначення її пріоритетних напрямків, мобілізація всіх джерел інвестицій є найважливішими умовами стійкого і якісного розвитку підприємств в сучасних ринкових умовах.

Відзначимо, що в зв'язку з недостатнім дослідженням змісту категорії «інвестиційний потенціал підприємства», а також відсутністю єдиного підходу до формування його складових в даний час в економічній науці не існує однозначної методики оцінки інвестиційного потенціалу.

Інвестиційний потенціал – це сукупність всіх наявних об'єктивних показників і передумов для здійснення інвестицій. Інвестиційна привабливість підприємств формується на декількох рівнях. це рівень держави, регіону, галузі та безпосередньо самого підприємства. Визначити найбільш або найменш важливий рівень досить складно.

З ієрархічної та політичної точки зору домінантними факторами є ті, які формують державну компоненту інвестиційної привабливості. За ними слідує фактори, що обумовлюють привабливість регіону або галузі. Нижчу ступінь формують чинники інвестиційної привабливості підприємства [1].

У той час, визначення важливості формування кінцевої оцінки інвестиційної привабливості на тому чи іншому рівні є рівнозначними. Наприклад, висока інвестиційна привабливість підприємства, галузі та регіону може бути перекрита нестабільною економікою або політичним станом у країні реципієнта. До того ж підприємство з незадовільними фінансовими показниками не може мати привабливий інвестиційний потенціал навіть при високому рівні привабливості галузі, регіону та країни.

Тільки оптимальне поєднання високого рівня всіх чотирьох головних напрямів формування інвестиційної привабливості підприємства може свідчити про його задовільний стан.

Визначення рівнів інвестиційної привабливості підприємств значно полегшує виявлення факторів і резервів її підвищення. По-перше, підвищення інвестиційної привабливості можна сприяти з боку держави і міжнародних організацій. Це сприяння направлено на зміну показників, які характеризують привабливість держави, регіонів і галузей. По-друге – з боку підприємства, яке прямо може впливати тільки на власну привабливість [1].

Сьогодні питання залучення іноземних інвестицій у вітчизняні підприємства стоїть досить гостро. У зв'язку з цим, підвищується актуальність залучення додаткових коштів вкладення в суб'єкти господарювання, що можливо шляхом підвищення їх інвестиційної привабливості.

Зараз макроекономічні показники України залишаються на периферії світових інвестиційних потоків, що значно ускладнюється за рахунок недостатнього рівня інвестиційних ресурсів, а також посилюється кризою світової економіки.

Компанія InvestUkraine провела опитування іноземних інвесторів щодо проблем, з якими вони стикаються в Україні. У ньому взяли участь 130 компаній з 16 регіонів України. Під час опитування компаніям було запропоновано визначити основні проблеми, які викликають занепокоєння в їх діяльності в Україні.

На підставі результатів InvestUkraine оцінило найбільш поширені проблеми іноземних інвесторів в Україні, які показані на рисунку 1 [4]. Згідно з рейтингом, основною проблемою для іноземних інвесторів в Україні є відносини з податковими органами

(22,8 %). На другому та третьому місцях знаходяться питання, пов'язані з нормативним обмеженням та аудитом – 14,45% учасників опитування стикаються з такими проблемами.

Труднощі у вирішенні земельних питань хвилюють 11,8 % респондентів, митні відносини – 11,03 %. Ліцензійні та дозвільні процедури ускладнюють діяльність 10,27 % опитаних інвесторів, тоді як процедура реєстрації – 9,5 %. Крім того, 5,7 % респондентів зазначили, що вони також займаються іншими питаннями, такими як рейдерство, висока вартість сировини тощо.

Рисунок 1 – Рейтинг найбільш поширених проблем іноземних інвесторів в Україні

Згідно з офіційними даними Державної служби статистики [3] можна зробити аналіз розвитку інвестування в Україні. Станом на початок 2015 року прямі іноземні інвестиції в Україні становили 38 356,8 млн дол. США. На початок 2016 року розмір інвестицій значно зменшився та становив 32 122,5 млн дол. США, що спричинено рядом негативних зовнішньо та внутрішньополітичних чинників. Проте за 2018 рік розмір інвестицій поступово збільшився та на кінець року склав 32 291,9 млн.

Найбільше іноземних вкладень в економіку нашої держави отримали місто Київ та Дніпропетровська область. Також доволі велику частку одержали такі області як Донецька, Київська, Полтавська та Одеська. З чого можна зробити висновок, що ці області є найбільш інвестиційно привабливі для іноземних держав.

Відповідно найменшу частку інвестиційних вкладень отримала Тернопільська, Рівненська, Сумська та Кіровоградська області. Дані області мають низький рівень промислового виробництва, в результаті чого непривабливий інвестиційний клімат.

З метою збільшення іноземних інвестицій необхідно розробити наступні кроки, які б підвищили ефективність використання інвестиційного потенціалу підприємств, галузей та держави загалом.

З огляду на досвід більшості зарубіжних країн, необхідно розробити комплексну програму отримання інвестицій, яка повинна включати:

- наявність стабільного законодавства;
- забезпечення фінансування пріоритетних галузей економіки України, державної підтримки реструктуризації домогосподарств з метою збільшення їх інвестиційного потенціалу;
- зміну податкової політики: зменшення податкового тиску, спрощення податкової системи; сприяння стабільному фондовому ринку, який відповідає міжнародним

стандартам, створює сприятливе середовище для залучення портфельних інвестицій; формування системи страхування інвестиційних ризиків.

Також необхідно створити спільні страхові компанії (за участю іноземної сторони) в Україні; створювати сприятливі податкові умови для розвитку малого та середнього бізнесу з метою їх подальшої участі у процесі інвестування; залучати підприємства всіх форм власності та управління до активної інвестиційної діяльності.

Таким чином, формування інвестиційного потенціалу підприємства безпосередньо залежить від розуміння його керівництвом важливості цього та від впровадження ефективної системи обґрунтування рішень, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства.

Визначення основних комплексів господарських рішень, що впливають на рівень інвестиційної привабливості підприємства, та критеріїв оцінювання їх ефективності дозволяє суттєво підвищити якість обґрунтування стратегії інноваційної діяльності підприємства [5].

Формування інвестиційного потенціалу підприємства безпосередньо залежить від ступеню ефективності інструментів ризик-менеджменту, які застосовує підприємство.

Для мінімізації ризиків підприємство повинно розробити свою власну систему ризик-менеджменту, яка урахує специфіку його діяльності. Ця система повинна бути невід'ємною частиною загальної системи моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства.

Сучасні методичні підходи дозволяють своєчасно мінімізувати ризики підприємства, спираючись на стратегії диверсифікації ризиків, уникнення ризиків, лімітування концентрації ризиків, розподілу ризиків, хеджування ризиків тощо.

Безумовно, формування інвестиційного потенціалу підприємства відбувається під впливом як екзогенних, так і ендегенних факторів.

Характер взаємовпливу цих факторів обумовлює розмір інвестиційного потенціалу. Саме тому важливим завданням при оцінюванні інвестиційного потенціалу є формування стратегічного балансу підприємства за допомогою методології SWOT-аналізу.

Зіставлення можливостей та загроз зовнішнього середовища зі слабкими та сильними сторонами внутрішнього середовища дозволяє розробити оптимальний стратегічний набір підприємства, який містить у собі і стратегію інвестування, і стратегію управління потенціалом підприємства.

Несприятливий інвестиційний клімат в країні значною мірою гальмує процеси формування інвестиційного потенціалу підприємства, але розуміння необхідності підвищення інноваційної активності підприємства для забезпечення цільового рівня прибутку та утримання свого сегменту ринку привело до того, що основним джерелом формування інвестиційного потенціалу підприємства є власні кошти.

Фінансування інноваційної діяльності за рахунок власних інвестицій здійснюється за допомогою створення цільових фондів на підприємстві, в яких накопичуються кошти на відповідні інноваційні проекти або портфель проектів.

Література:

1. Полуянова Е. И. Основные составляющие инвестиционной привлекательности предприятия / Е. И. Полуянова, М. В. Сердюк, А. А. Сердюк // Международный научный журнал «Инновационная наука». – 2016. – №1 – С. 153–160.
2. Івахненко І. С. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І. С. Івахненко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 2. – С. 7–9.
3. Статистична інформація [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.
4. Що думає бізнес: результати Індексу інвестиційної привабливості України у 4 кварталі 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/information-support/ebanews/important/item/10192%2015%12%19%1420>

5. Ларка Л. С. Обґрунтування господарських рішень, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства / Л. С. Ларка // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – № 46 (1267). – С. 100–103.

Свинаренко Т.І., Ткаченко П. І.

ДВНЗ «Донбаська державна машинобудівна академія

Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств

polinatkachenko001@gmail.com

Для українських підприємств запровадження інновацій є не лише ключовим фактором успіху та підвищення конкурентоспроможності, але й необхідною умовою виживання на ринку. У той же час, інноваційна діяльність підприємства не може бути реалізована без належного фінансування. Ось чому особливої актуальності набувають дослідження джерел фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва. Саме знаходження шляхів вирішення цієї проблеми є запорукою здійснення ефективної інноваційної діяльності підприємств та реалізації їх економічних і фінансових інтересів.

Розвиток інноваційної діяльності підприємств в Україні тривалий час досліджує багато вітчизняних науковців. Серед них: Л.О. Черкашина, Д.С. Шийко, І.Ю. Єгоров, Ю.О. Рижкова, Д.М. Стеченко, Л. М. Ганущак-Єфіменко та інші. Питаннями фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств займалися такі провідні науковці, як: Л. Л. Антонюк, О. О. Єрмак, О. О. Лісніченко, П. Н. Завлін, П. П. Микитка, М. В. Тарасюк та інші. Завдяки результатам досліджень цих авторів можна зробити висновок, що дана проблема потребує подальших досліджень.

Метою даного дослідження є аналіз джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні та виявлення їх ролі у фінансуванні інновацій.

Останні дослідження свідчать про те, що у розвинених країнах світу інновації є ключовим фактором ефективної діяльності суб'єктів підприємництва та соціально-економічного розвитку держави, в цілому. У цих країнах від 50 до 95% приросту ВВП отримується за рахунок інновацій, інноваційним бізнесом займаються до 25% працездатного населення. В той час, в Україні зростання ВВП на основі впровадження інновацій знаходиться на рівні менше 1% [5]. Тільки за останній рік країна суттєво втратила свої позиції в рейтингу інноваційних країн, про що свідчать наступні факти: у глобальному рейтингу інновацій за 2019 рік (Global Innovation Index 2019) Україна посіла 47 місце (минулого року вона займала 43-тє місце); за останнім рейтингом найбільш інноваційних країн від агентства Bloomberg, Україна не увійшла, навіть, у топ-50, посівши тільки 53 місце серед 60 країн (про те, в 2018 р. країна займала 46 місце у цьому рейтингу).

Безумовно, на рівень інноваційної активності підприємств впливають чисельні внутрішні і зовнішні фактори: недосконалість антимонопольного, податкового, патентно-ліцензійного законодавства в державі; відсталість матеріальної і науково-технічної бази підприємств та брак власних оборотних коштів; нестабільне та інвестиційно несприятливе економічне становище в країні, пов'язане з політичною нестабільністю, дефіцитом бюджетних коштів да значним обсягом державного боргу; воєнними діями на сході країни та іншими чинниками. До того ж, одним із найважливіших факторів інноваційної активності вітчизняних підприємств, залишається можливість фінансування інноваційних проектів. Для більшості суб'єктів підприємництва найбільше труднощів під час здійснення інноваційної діяльності виникає саме через брак, чи недостатність фінансування.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про інноваційну діяльність», джерелами фінансової підтримки інноваційної діяльності є [3]:

- 1) кошти державного бюджету;